

II. HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TRONG SINH HOẠT LỚP

A. MỤC TIÊU CỦA GIỜ SINH HOẠT LỚP

- Xây dựng bầu không khí thân thiện, vui tươi, hợp tác, yêu thương trong lớp.
- Tổ chức lớp học: giải quyết các tình huống có thể gây cản trở cho các hoạt động của lớp; thống nhất (bổ sung thêm) các quy tắc ứng xử, nội quy làm việc,... cần thiết cho lớp.
- Kiến tạo động lực học tập, niềm hứng khởi trong học tập, động viên tinh thần học sinh: đánh giá, khích lệ thành quả đạt được (của cá nhân, nhóm, lớp).
- Rèn luyện một số kĩ năng cần thiết cho HS trong học tập và đời sống.

B. NỘI DUNG VÀ HÌNH THỨC TỔ CHỨC BUỔI SINH HOẠT LỚP

1. Sinh hoạt khởi động (làm nóng, phá băng)

1.1. Trò chơi

HS Tiểu học nói chung, HS lớp 1 nói riêng đang ở độ tuổi thích thú với các trò chơi. GV tìm hiểu, chuẩn bị kĩ để có thể tổ chức được những trò chơi thú vị cho HS. GV có thể tham khảo một số trò chơi trong phần Phụ lục, tìm trên Internet, sách báo,... Trong sinh hoạt trò chơi, GV cần tập luyện cho HS làm QT. Với lớp 1, GV cho HS tập luyện trước từng bước nhỏ; khích lệ em cố gắng; đón nhận và động viên em khi thất bại; giúp em nhìn thất bại có thể là cơ hội tốt. Đây cũng là một việc ý nghĩa trong hoạt động chủ nhiệm, sinh hoạt lớp, tuy nó được thực hiện cho từng cá nhân HS. GV cần xoay vòng để mỗi HS được tập làm. HS sẽ trở nên tự tin hơn, phát triển thêm kĩ năng trình bày trước đám đông

và những HS khác cũng sẽ mạnh dạn, nỗ lực hơn khi quan sát sự cố gắng, thành công của bạn mình.

1.2. Hoạt động sinh hoạt vui khác

– Hát là một hoạt động thích hợp cho HS lớp 1, có thể thêm cử chỉ, điệu bộ, nếu có. Sử dụng bộ gõ cơ thể là một phương pháp tích cực và rất nên khai thác.

– Đồ vui các nội dung liên quan đến những điều mà GV mong muốn dạy cho HS trong hoạt động của lớp.

– Kể chuyện, sắm vai tình huống (về nội dung có liên quan đến lớp, sinh hoạt của lớp hoặc phẩm chất cần cho lớp).

2. Tổ chức sinh hoạt lớp

Tổ chức SHL nhằm giúp HS, tập thể lớp tổng kết hoạt động, nhận ra những hành vi thích hợp/không thích hợp và thay đổi để trở nên tốt hơn. Thực tế cho thấy, không ít GV thường đóng vai trò “trung tâm” trong hoạt động này: GV gần như một mình nhận xét, đánh giá đúng sai; kỉ luật, uốn nắn; đưa ra các quy định theo kiểu mệnh lệnh từ trên áp đặt xuống, ...; có khi phê bình nặng lời. Những cách này hoàn toàn ngược với lối tiếp cận “học sinh là trung tâm”. SHL là một cơ hội rất tốt để giúp HS trở nên “chủ thể của nhận thức và hành vi”, giúp em cảm nhận được lớp học là môi trường thân thương, em có ý thức trách nhiệm với lớp học này. GV cần giúp HS tự đưa ra quy tắc và hệ quả nếu vi phạm. GV tập cho HS tự nhìn lại, đánh giá hoạt động của mình và của lớp trong tuần qua, chọn hành vi thích hợp và cam kết thực hiện.

Dựa theo mô hình lí thuyết chọn lựa của Glasser (1998), GV có thể dùng khung bốn câu hỏi cơ bản sau đây để xây dựng lớp học tích cực, giải quyết các tình huống sự phạm chung cho lớp cũng như cá nhân HS.

2.1. Em (chúng ta) mong muốn lớp của mình là lớp học (tốt đẹp) như thế nào?

– Nếu là tiết đầu của năm học, GV tổ chức cho HS thảo luận, cho ý kiến về điều này. GV có thể tham khảo các hoạt động trong chủ đề *Trường lớp thân yêu*.

Nếu có thể, GV cùng HS chọn ra một số được nhiều HS chọn, viết ra, trang trí và treo trong lớp. Đây có thể được xem như “nội quy, quy định” của lớp. Đối với lớp 1, đầu năm học, quy định nên dừng ở khoảng 4 đến 5 ý cơ bản. GV và HS có thể bổ sung thêm sau.

– Trong những tuần đầu của năm học, GV có thể cho HS đặt tên cho lớp của em (Em hãy đặt một tên thật hay, độc đáo cho lớp để nhắc nhở lớp mình học thật tốt, thật đáng yêu), sau đó chọn ra một tên lớp. Phân công để HS trang trí tên lớp và gắn ở nơi dễ thấy (ví dụ cửa ra vào của lớp).

– Lớp cũng có thể đưa ra và chọn biểu tượng tích cực (giúp lớp vui vẻ, học tốt), câu khẩu hiệu (để diễn tả những điều tốt đẹp em mong muốn cho lớp), vẽ, trang trí,...

– Nếu đang trong quá trình của năm học thì chỉ mời HS nhắc lại những gì đã mong muốn, hoặc bổ sung thêm mong muốn cần thiết.

2.2. Tuần vừa qua, chúng ta (mỗi nhóm, mỗi em) đã làm gì [...]?

Câu hỏi này giúp HS tập nhìn lại hoạt động đã qua, đánh giá những điểm mạnh, điểm yếu. Nếu có thể, cần có những gợi ý cụ thể hơn. Thêm vào trong ngoặc vuông [...], ví dụ, trong môn học Tiếng Việt, trong giờ ăn, ngủ trưa, trong giờ ra chơi,...

2.3. Những gì em (chúng ta) đã làm có giúp em (chúng ta) đạt được mong muốn như trên không?

GV cho HS suy nghĩ, thảo luận và đưa ra câu trả lời có/không. Ở đây đang xem xét những hành vi tiêu cực nên câu trả lời sẽ là không. GV chú ý không trả lời thay cho HS. Nhưng GV cần giúp HS tự nhìn ra và tự trả lời, vì em cần là “trung tâm” (là chủ thể của nhận thức).

2.4. Em (nhóm, chúng ta) cần làm gì để có được lớp học như em (lớp) mong muốn?

– GV để HS cùng đề ra hành động và cam kết, không nên dừng ở lời nói. GV cần giúp HS viết ra (hoặc GV viết ra và HS đánh dấu), sau đó các HS ấn dấu tay... lên tờ cam kết, cùng bắt tay quyết tâm thực hiện. Có thể kết thúc bằng bài hát (có nội dung liên quan) và bộ gõ cơ thể. Nên cho HS trang trí tờ cam kết và treo trong lớp.

– Đưa ra hệ quả (nếu GV thấy cần): Nếu có bạn (nhóm) không thực hiện cam kết thì bạn (nhóm) đó cần phải làm gì? Trong nguyên tắc tổ chức lớp học tích cực, GV cần cùng HS đưa ra và thống nhất các hệ quả nếu vi phạm những quy tắc của lớp. HS mới vào lớp 1 chưa viết được thì GV cần hỗ trợ. GV giúp HS đưa ý kiến thích hợp, GV cũng là thành viên để cho ý kiến, là thư kí để đúc kết các ý kiến của HS và viết ra hệ quả. Khi HS (nhóm) vi phạm thì cần nghiêm chỉnh thực hiện (chỉ một lần GV bỏ qua việc thực hiện hệ quả thì HS sẽ thấy GV không nghiêm minh và HS sẽ tiếp tục vi phạm). Các hệ quả cần thực tế, phù hợp với HS lớp 1, phù hợp với các quy định chung của trường và các cấp quản lí.

Các bước trên có thể cho làm theo nhóm, rồi tới lớp. GV cũng có thể dùng bốn câu hỏi cơ bản ở trên để giúp cá nhân vi phạm nhiều lần.

Nếu nhóm (lớp) đã làm tốt thì hãy cùng “ăn mừng” với nhau (tham khảo cách làm trong mục dưới đây). GV và HS có thể đưa thêm điều mới, nhiều hoạt động mới để thực hiện, nếu thấy cần.

3. Các sinh hoạt khác

3.1. Khích lệ thành quả (cá nhân, nhóm, lớp)

- Giới thiệu thành quả hoạt động của cá nhân, nhóm, lớp trong giai đoạn vừa qua.
- Nếu lớp gặt hái kết quả tích cực thì có thể “ăn mừng” bằng bánh kẹo, trái cây, nước uống,... (Đây là cách “thưởng” rất ý nghĩa).

Nếu nhóm (lớp) gặp thất bại, làm sai,... Hãy giúp HS đón nhận và tiếp tục cố gắng vươn lên. Sử dụng nếp nghĩ phát triển trong những tình huống như thế này.

Sử dụng các bước trong mục *Tổ chức sinh hoạt lớp* để giúp nhóm (lớp) tự nhìn ra những gì cần thay đổi... và làm tốt hơn.

3.2. Học và rèn luyện các kỹ năng

– Làm việc nhóm, hợp tác: Đây là một kỹ năng quan trọng trong lớp học. Rất cần có những buổi SHL dành cho nội dung này, nhất là vào những tuần (tháng) đầu tiên của năm học, hoặc khi thấy lớp có vấn đề về làm việc nhóm, hợp tác. GV có thể tham khảo phụ lục *Làm việc nhóm hiệu quả* để giúp HS rèn luyện dần những phẩm chất, kỹ năng trong đó.

- Lắng nghe tích cực những nhận xét, góp ý của các bạn trong nhóm, lớp, thầy, cô giáo.
- Giao tiếp: tập diễn đạt điều muốn nói, nói trước lớp (nhóm), nói lời lịch sự, làm quen với bạn...

Trong phần các chủ đề HĐTN (Phần hai) có những hoạt động liên quan đến giao tiếp, GV có thể cho HS làm lại.

– Thấu cảm: tập đặt mình vào vị trí của người khác để xem xét sự việc, nhìn sự việc theo những góc nhìn khác nhau...

GV có thể tham khảo những tài liệu về kỹ năng sống (ví dụ: *Thực hành kỹ năng sống dành cho lớp 1*, Huỳnh Văn Sơn) để chọn và tổ chức một số hoạt động phù hợp với điều kiện của lớp.

Việc học, rèn luyện kỹ năng nên có những hoạt động trò chơi tích hợp trong đó.

3.3. Mừng sinh nhật

HS (và PH) cũng thường mong muốn mừng sinh nhật chung với lớp, đặc biệt là các trường ở thành phố. Nếu lớp đông, GV có thể cho tổ chức mừng theo nhóm cùng sinh trong tháng hoặc cho tổ chức ngoài giờ nếu học hai buổi. Như thế sẽ không ảnh hưởng nhiều đến các hoạt động giáo dục cần thiết khác.

GV có thể giúp HS có được buổi sinh nhật đơn sơ nhưng ý nghĩa. Ví dụ: các bạn viết vào một tấm thiệp đơn giản (tờ giấy bìa gấp đôi kèm một hình vẽ, dán,... do GV tự làm) lời chúc ngắn nêu một đức tính của bạn và tặng bạn kèm bài hát chúc mừng.

3.4. Sinh hoạt kết nối với HĐTN theo chủ đề

GV có thể lồng ghép một số HĐTN theo chủ đề vào giờ sinh hoạt lớp để tạo sự phong phú cũng như giúp HS thực hành sâu hơn, vận dụng những gì em đã học hỏi. Xin tham khảo mục C với một vài đề nghị kết nối.

3.5. Thông tin tuần tới

3.6. Lên kế hoạch cho tuần tới [GV và HS cùng làm], chia công tác nếu cần.

(Hai nội dung này tùy thuộc hoạt động của nhà trường, lớp).

4. Cấu trúc buổi sinh hoạt lớp

Có thể cấu trúc buổi SHL như sau:

– [5 phút] Sinh hoạt khởi động (làm nóng, phá băng):

Tổ chức trò chơi ngắn để tạo hứng khởi cho HS.

Những trò chơi phổ biến và đơn giản: Ngắn dài; Cao thấp; Thụt thò; Gió thổi; Tôi bảo; Ta là vua;...

Rất nên giúp HS tập tham gia dần vào việc QT bằng cách cho HS “quản” một phần của trò chơi (như giúp GV hô khẩu lệnh). Cần xoay vòng để các em HS đều được tập.

– [2 đến 5 phút] Đánh giá tình hình của lớp: GV mời HS nhận xét về tuần lễ vừa qua... GV cũng có nhận xét riêng: khen những HS đã cố gắng giúp lớp, khích lệ HS chưa thực hiện hành vi tích cực, áp dụng hệ quả (quy tắc thưởng phạt) lớp đã thống nhất.

– [5 đến 10 phút] Giải pháp cho tình hình thực tế: nếu lớp làm tốt thì có thể “ăn mừng”.

Nếu lớp có vấn đề thì GV sử dụng bộ 4 câu hỏi 2.1 đến 2.4 ở trên để giúp HS nhìn ra hành vi chưa đúng và chọn hành vi tích cực; cam kết.

– [2 đến 5 phút] Thông tin quan trọng,

– [7 phút] Hoạt động rèn luyện kỹ năng, phẩm chất, kết nối với HĐTN theo chủ đề (xin xem mục C dưới đây).

Tùy tình hình thực tế, nếu tình hình của lớp ổn, GV cần dành giờ cho phần rèn luyện.

C. KẾT NỐI HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM THEO CHỦ ĐỀ VỚI SINH HOẠT LỚP

1. Lớp chúng mình (tuần 1, chủ đề 3)

SHL hàng tuần trong mỗi chủ đề đã đề nghị những hoạt động cụ thể để kết nối SHL với chủ đề. Dưới đây là một vài ví dụ chi tiết hơn để GV tham khảo:

HS cùng trang trí tên, biểu tượng, khẩu hiệu và quy tắc, mục tiêu phấn đấu của lớp. Hoạt động này giúp phát huy tinh thần “em là chủ thể của lớp”, có trách nhiệm với lớp;

giúp HS cảm nhận được lớp cũng là ngôi nhà yêu quý của mình. Hoạt động này góp phần giúp HS học và thực hành sự cẩn thận, ngăn nắp, kĩ năng làm việc nhóm,....

– Thời gian: 20 đến 25 phút, hoặc có thể cần hai buổi tùy vào lượng công việc và quỹ thời gian của lớp.

– Công việc cần thực hiện:

+ Bầu chọn tên, biểu tượng, khẩu hiệu, ... độc đáo cho lớp. (Thông thường, phần lớn công việc này đã được thực hiện trong tháng đầu tiên; nội quy lớp được đưa ra trong những tuần đầu của năm học; mục tiêu phấn đấu đã thống nhất trong phần SHL. Vì vậy, những nội dung này, nếu có, chỉ dừng ở việc bổ sung hoặc thảo luận một vài điểm cần thay đổi. Buổi SHL này tập trung chủ yếu vào trang trí lớp).

+ Chia nhóm và phân công nhiệm vụ: mỗi nhóm trang trí một phần nội dung gì, ví dụ: tô màu khẩu hiệu, trang trí mục tiêu phấn đấu trong tháng...

+ Tô màu, cắt giấy, dán, vẽ,...

+ Thu dọn sạch sẽ, gọn gàng sau khi làm xong.

– Hoạt động mở rộng:

+ HS in dấu tay lên bảng nội quy để cam kết thực hiện.

+ Dùng băng reo (ví dụ: tên lớp, khẩu hiệu, ...) để thể hiện quyết tâm.

+ Chuẩn bị cho việc giới thiệu lớp trước toàn trường, nếu có, khi giới thiệu sẽ có bảng tên lớp, biểu tượng, khẩu hiệu, băng reo,...

– Đánh giá: ngoài tự đánh giá, có thể cho HS đánh giá đồng đẳng.

– GV chuẩn bị: những vật dụng cần cho hoạt động như giấy, kéo, bút màu, ... HS lớp 1 chưa viết được nên GV cần giúp HS làm bảng tên lớp, biểu tượng, ... và để HS trang trí.

2. Tập hít thở sâu để làm chủ cảm xúc

Hoạt động này nhằm giúp HS nhận ra lợi ích của hít thở sâu và tập được hít thở sâu.

– Thời gian: khoảng 15 phút.

– Công việc cần thực hiện:

+ Lợi ích của hít thở sâu: GV trình bày hoặc cho HS xem phim ngắn để nhận ra tầm quan trọng của hít thở sâu (tham khảo phụ lục *Tập hít thở sâu để làm chủ cảm xúc*).

+ Tập hít thở sâu: (Để làm việc này, trước hết, chính GV cần biết cách hít thở sâu)

Cho HS ngồi theo nhóm nhỏ,

Cùng HS nêu yêu cầu: cần cố gắng giữ yên lặng, tôn trọng người khác...

GV chỉ dẫn chung cách hít sâu: yêu cầu HS đặt một tay lên bụng để dễ cảm nhận bụng phình lên khi hít vào, xẹp xuống khi thở ra.